

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Nákončí saxu z hrobu v Blučině-Cezavách (obr. 2, str. 105).
Sax-sword strap-end from the tomb of Blučina-Cezavy (Fig. 2, Pg. 105).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

DOBA BRONZOVÁ BRONZE AGE BRONZEZEIT

BÍLOVICE-LUTOTÍN (K. Ú. BÍLOVICE, OKR. PROSTĚJOV)

„Jurdův mlýn“, parc. č. 1091. KLPP (?). Sídliště.
Záchranný výzkum.

Ve dnech 25. 9. 2015 až 11. 6. 2016 byl prováděn průběžný archeologický dohled při stavbě „Polní cesta a VHO v k. ú. Bílovice – I. etapa“ (Fojtík 2016), který vedl hned ke čtyřem archeologicky významným zjištěním a tedy i k vlastním terénním odkryvům. V poloze „Horní Surovátka“ byl prozkoumán blíže nedatovaný sídlištní objekt, v polní trati „Padělek“ kulturní vrstva kultury s moravskou malovanou keramikou a sídlištní jáma mladšího úseku kultury zvoncovitých pohárů a v mlýnském náhonu u „Jurdova mlýna“ (ZM ČR 1:10 000, list 24-24-01, okolí bodu 273:99 mm od Z:J s. č.) pak zaznamenány objekty nejen rámcově pravěké (snad komplex lužických popelnicových polí), ale i vrcholně středověké (průběh 14. století); cf. příslušné oddíly tohoto čísla Přehledu výzkumů. Získané výsledky potvrdily velmi intenzivní pravěké, protohistorické i historické osídlení sledovaného prostoru (cf. Šmíd 2003) a v případě polohy „Padělek“ navíc rozšířily naše dosavadní poznatky o dosud neznámou komponentu – osadu lidu zvoncovitých pohárů pozdní doby kamenné.

Pavel Fojtík, Miroslav Šmíd

Literatura

Fojtík, P. 2016: *Polní cesta a VHO v k. ú. Bílovice - I. etapa*. Rkp. nálezové zprávy Bílovice-Lutotín 2015 – 2016, č. akce 453/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, č. j. 304/16. Brno.

Šmíd, M. 2003: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Bílovice-Lutotín. *Střední Morava* 17, 45–70.

Resumé

Bílovice-Lutotín (Kat. Bílovice, Bez. Prostějov), „Jurdův mlýn“, Parz. Nr. 1091. Lausitzer Urnenfelderkultur (?). Siedlung. Rettungsgrabung.

BLUČINA (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pastviska“. Starší doba bronzová, mladší doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

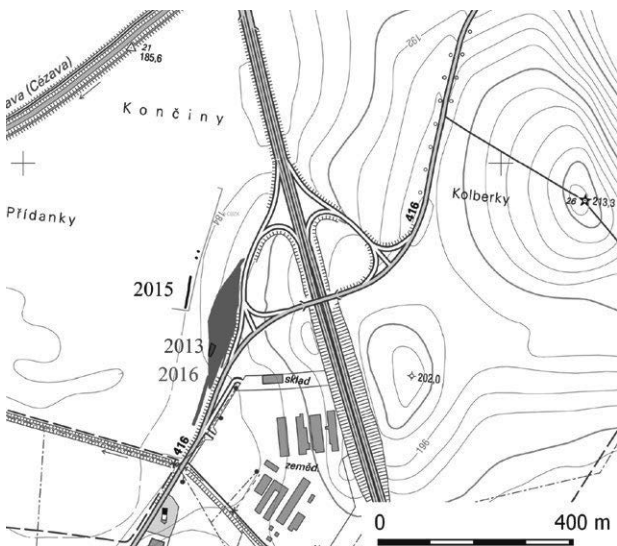
Lokalizace: ZM ČR 1:10 000 list 24-43-21: 12:381, 14:381, 9:357, 8:371

Záchranný výzkum navázal na odkryvy z let 2013 a 2015. V roce 2016 proběhl na rozsáhlé ploše, jeho výsledky jsou ovšem spíše vzorkem z archeologického potenciálu stavbou zasažené plochy (obr. 1). Skrývka provedená na úroveň půdního typu umožnila získat s pomocí detektorů kovů řadu pravěkých artefaktů včetně jehlice s terčovitou hlavicí ze starší doby bronzové, pro vypovídací schopnost výzkumu je ovšem hlavním limitujícím faktorem. Plošně byl zkoumán pouze výběr zahluobených objektů s dobře odlišitelnými zásypy (silně kontrastní či jinak vysychající sediment, vysoký podíl mazanice v zásypu), řada dalších objektů vůbec nebyla zjištěna, případné zbytky nadzemních staveb byly zcela nedetekovatelné. Sídlní komponentu starší i mladší doby bronzové reprezentují především klasická zahluobená síla. Z jednoho z objektů pochází část kadlubu, z vrstvy velké kusy plankonvexních měděných slitků. Je zřejmé, že celé návrší vystupující nad nivou Litavy je rozsáhlou polykulturní archeologickou lokalitou s výrazným osídlením ve starší a mladší době bronzové, době římské a raném středověku. Dále jsou sporadicky doloženy aktivity ze závěru eneolitu a doby laténské. Podstatná část lokality musela být porušena výstavbou dálničního tělesa a příslušné křížovatky, jež nebyla žádným způsobem archeologicky sledována. Archeologické situace zůstávají dochovány i v ploše zkoumané v roce 2016 a tuto nelze při případných dalších stavebních zásazích považovat za území bez archeologických nálezů.

David Parma

Resumé

Blučina (Bez. Brno venkov), „Pastviska“. Frühbronzezeit, Jungbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Blučina. Poloha výzkumů z let 2013–2016 v ZM 1:10 000; prostor dálnice D2 při výstavbě zkoumán nebyl.

Abb. 1. Blučina. Forschungsanlage aus den Jahren 2013–2016 (in 1:10 000); Raum des D2-Autobahn es wurde bei der Aufbau nicht untersucht.

BLUČINA (OKR. BRNO-VENKOV)

„U bažantnice“. Starší doba bronzová (?). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází na neznatelném návrší situovaném jinak v dřívě zaplavené oblasti poblíž Měniné bažantnice. Polohu je možné určit na ZM ČR 1:10 000, list 24-43-21, v linii mezi koordináty 145/179 a 145/167 mm od Z/J s. č. V rámci akce Reko VTL DN 500 Velké Němčice – Brno II zde bylo v plynovodní rýze zachyceno a zdokumentováno celkem sedm archeologických zahluobených objektů projevujících se tmavým zásypem. Přes veškeré úsilí se z nich podařilo získat pouze nepočtený soubor špatně určitelné keramiky a zlomek štípané industrie.

Ivan Čižmář, Richard Bíško

Resumé

Blučina (Bez. Brno-venkov), „U bažantnice“. Ältere Bronzezeit (?) Siedlung. Rettungsgrabung.

BOROTÍN (K. Ú. BOROTÍN U BOSKOVIC, OKR. BLANSKO)

„V Občínách“. Mladší doba bronzová. Depot. Záchranný výzkum.

V březnu 2016 narazil Tomáš Lusk při povrchové prospekci v zalesněné trati „V Občínách“, severozápadně od obce, na bronzový závěsek. Po zjištění dalších předmětů nález ohlásil Muzeu regionu Boskovicka. Při podrobném zkoumání pomocí detektoru kovů byl objeven depot počítající celkem 16 předmětů (obr. 2). Místo nálezů se nachází na jihovýchodně orientovaném svahu v nadmořské výšce 418 m n. m., v nepevném podloží tvořeném šedobílým pískem. Hloubka nálezů se pohybovala mezi 20–42 cm, nález byl zaměřen pomocí GPS, souřadnice 49°35.243' N a 16°40.000' E.

V jednom místě (rozptyl cca 40 × 40 cm) byly nalezeny závěsky (kolečkovité 8 ks, lyrovitý s tulejkou 1 ks), 5 trubiček (2 ks plechové, 3 ks stočené z drátku) a jednoduchý kroužek (vše zřejmě součástí jednoho ozdobného závěsu – náhrdelníku), 0,5 m jižním směrem pak byly nalezeny části bronzové dvoudílné štítové spony (štítek, dvě samostatně ulomené růžice, 3 tyčinkovité zlomky; sponě chybí zachycovač a jehla).

Kolečkovité závěsky se čtyřmi příčkami a závěsným poutkem se vyskytují převážně v depotech z období starších a středních popelnicových polí (BD2 – HA2), avšak s průběžným výskytem až do horizontu HB2 (vyskytly se např. i v depotu z Rájce-Jestřebí; Salaš 2005, 115). Výrazným předmětem z depotu je vzácně se objevující lyrovitý závěsek (nověji pochází z depotu z Medlova; Kalábek 2005), kterého výskyt je datován do stupňů BD – HA1, podle J. Říhovského pak můžou přežívat i do stupně HA2 (podle Salaš 2005, 113). Třetím chronologicky důležitým artefaktem z depotu je dvojdílná štítová spona. Spona z borotínského depotu má oválný širší štítek (druhý typ podle Salaše; Salaš 2005, 110) s motivem přesýpacích hodin uprostřed, příčně štítek dělí po obou stranách svazky rýh a tečkované linie. Podle datace podobných nálezů spon z Vlčnova (HA2), Holešova (HA2) a Loštice (HB1) a na základě datace výše uvedených předmětů je proto celý depot možné zařadit nejspíše do středního období popelnicových polí – stupně HA (HA2).

Zastoupením šperků se sluneční tematikou, uložením na jihozápadním svahu osvětleném slunečním svitem po nejdelší možnou denní dobu, v místě poskytujícím výhled na Malou Hanou, odpovídá nový depot z Borotína kultovnímu depozitu. V okolí Borotína nejsou bronzové depoty výjimkou, místo nálezů nejznámějšího depotu z roku 1925 v lomu na Čihadle (Borotín 1) je vzdušnou čarou vzdálený necelých 500 m. Nový depot je čtvrtým dokumentovaným depotem z katastru Borotína (nově Malach, Štrof, Hložek 2016, kteří ovšem uvádí chybné číslování depotů na katastru Borotína - není zde počítán výše uvedený první depot z r. 1925 z Čihadla, viz Salaš 2005, 307–309) a proto tomuto depotu patří označení Borotín 4.

Zuzana Jarůšková